

Mål C-8/24**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

9 januari 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Kroatien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

4 oktober 2023

Klagande:

D. d.o.o.

Motpart:

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu

[utelämnas]

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien), [utelämnas] har med anledning av det överklagande som åklagaren och bolaget D. d.o.o. i Z har ingett mot Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb) dom av den 25 november 2022 [utelämnas] begärt förhandsavgörande med stöd av artikel 267 tredje stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat FEUF)

BEGÄRAN OM FÖRHANDSAVGÖRANDE
(anonymiserad version)

I Uppgifter om den hänskjutande domstolen:

Den hänskjutande domstolen: Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien)

[utelämnas]

II Parter i målet vid den nationella domstolen:

1. Bolaget D. d.o.o., RK, med säte i Z. [Republiken Kroatien] [utelämnas]

[utelämnas]

2. Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu (åklagarmyndigheten i Zagreb), som är den myndighet som är behörig att ansöka om registrering och om godkännande av det beslut om förverkande som utfärdats av Okrožno sodišče v Mariboru (Regiondomstolen i Maribor) (R.S. (Republiken Slovenien)).

[utelämnas]

III Redogörelse för målet vid den nationella domstolen och de relevanta faktiska omständigheterna

a) *Kortfattad redogörelse för målet vid den nationella domstolen*

- 1 Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) ska pröva det överklagande som åklagaren och bolaget D. d.o.o. i Z har ingett mot Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb)¹ dom, varigenom beslutet om förverkande i domen från Okrožno sodišče v Mariboru (Regiondomstolen i Maribor) (R.S. (Republiken Slovenien))² erkändes. Beslutet om förverkande avser aktierna i L.Z. d.d., med avseende på vilka interimistiska åtgärder har vidtagits för att säkra förverkandet av vinning.
- 2 R.S. (Republiken Slovenien) - Regiondomstolen i Maribor delgav Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu (åklagarmyndigheten i Zagreb) ett intyg om förverkande (nedan kallat intyget) i den mening som avses i artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (nedan kallad förordningen) samt en översättning av inledningen, domslutet och utdrag ur domskälen i den dom som hade meddelats i första instans innehållande beslutet om förverkande, och en översättning av inledningen, domslutet och utdrag ur domskälen i den dom som hade meddelats i andra instans, varigenom överklagandet av den dom som hade meddelats i första instans ogillades och beslutet om förverkande därför blev slutgiltigt.³ Županijsko državno odvjetništvo

¹ Dom meddelad av Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb) den 25 november 2022 [utelämnas]

² Dom meddelad av Regiondomstolen i Maribor, Republiken Slovenien, den 27 maj 2020, som fastställdes av Appellationsdomstolen i Republiken Slovenien genom dom av den 24 november 2021 [utelämnas]

³ Republiken Kroatien förklarade i enlighet med artikel 14.2 i förordningen att den utfärdande myndigheten tillsammans med intyget om förverkande ska översända beslutet om förverkande i original eller en kopia av detta när ett intyg om förverkande översänds till en medlemsstat för erkännande och verkställighet av ett beslut om förverkande.

u Zagrebu (åklagarmyndigheten i Zagreb) föreslog således att Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb) skulle erkänna och verkställa beslutet om förverkande.

- 3 Den hänskjutande domstolen har inom ramen för överklagandet frågat sig huruvida den egendom som beslutet om förverkande avser omfattas av förordningens tillämpningsområde enligt artikel 2.3 i förordningen och, följaktligen, vilka rättigheter den person som omfattas av beslutet har med avseende på respekten för de grundläggande rättigheterna enligt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), som, om de inte iakttas, i undantagsfall kan utgöra grund för att vägra att erkänna och verkställa ett sådant beslut om förverkande som avses i artikel 19.1 h i förordningen, vilket kommer att förklaras närmare nedan.

b) Redogörelse för de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen

Uppgifter i intyget om förverkande

- 4 Av intyget framgår att Regiondomstolen i Maribor utfärdade ett beslut om förverkande,⁴ varigenom den förpliktade bolaget D. d.o.o. i Z. att förverka aktierna i L.Z. d.d., det vill säga 31 669 aktier som hade bokförts på ett konto tillhörande förvaltaren H.V. d.d. och 25 250 aktier som hade bokförts på ett konto tillhörande förvaltaren P.B. d.d. (det vill säga totalt 56 919 aktier i L.Z. d.d.).
- 5 I intyget betecknade Regiondomstolen i Maribor aktierna i L.Z. d.d. som vinning av brott ... enligt artikel 2.3 a i förordningen som kunde bli föremål för förverkande ... utan slutlig fällande dom ... efter ett förfarande på grund av ett brott enligt artikel 2.3 d i förordningen.
- 6 Regiondomstolen i Maribor anförde i del F i intyget att den hade utfärdat beslutet om förverkande i samband med brottet vållande av skada för borgenärer⁵ och brottet penningtvätt,⁶ varvid det sistnämnda brottet finns i förteckningen i artikel 3[.]1 i förordningen (penningtvätt).

6.1. Regiondomstolen i Maribor har således konstaterat att bevisen visade att samtliga lagstadgade brottsrekvisit för brottet vållande av skada för borgenärer var uppfyllda, eftersom J.T., egenskap av formell direktör för det insolventa bolaget I.J.S. d.d., i juni 2013, i enlighet med instruktioner från D.R., T.V., i egenskap av

⁴ Beslut meddelat av Regiondomstolen i Maribor den [utelämnas] 27 maj 2020, som vann laga kraft den 22 december 2021.

⁵ Brottet vållande av skada för borgenärer i den mening som avses i artikel 227.2 KZ-1 (strafflagen).

⁶ Brottet penningtvätt i den mening som avses i artikel 245.3 jämförd med punkt 1 KZ-1 (strafflagen).

direktör för bolaget V.K. d.o.o., och D.K., i egenskap av direktör för bolaget M. d.o.o., hade företagit rättshandlingar i syfte att lura och skada borgenärerna i bolaget I.J.S. d.d. Viktigt i förevarande mål är att Regiondomstolen i Maribor konstaterade att bolaget V.K. d.o.o. på så sätt hade förvärvat fordringar från bolaget I.J.S. och 56 919 aktier i L.Z., varigenom en av fordringarna säkrades och som, fram till kapitaltillskottet år 2018, utgjorde 53,57 procent av de ägda andelarna, utan faktisk betalning, det vill säga endast genom att överta betalningsskyldigheten i enlighet med de avtal som ingåtts. På så sätt vållades borgenärerna i bolaget I.J.S. – bolagen Z.E. och Z.D.H. d.d. betydande skada.

6.2. Regiondomstolen i Maribor konstaterade att det därefter skedde ytterligare en omdisposition av aktierna i L.Z. d.d. för att dölja deras ursprung. I juli 2013 ingick J.T. således, i egenskap av direktör för bolaget I.J.S., i enlighet med instruktioner från D.R., och D.R., i egenskap av direktör för bolaget D. d.o.o., ett avtal enligt vilket bolaget I.J.S. sålde fordran gentemot bolaget V.K. till bolaget D. d.o.o. Samma dag ingick D.R., i egenskap av direktör för bolaget D. d.o.o., och T.V., i egenskap av direktör för V.K., ett aktieöverlåtelseavtal, enligt vilket bolaget V.K. sålde 56 919 aktier i L.Z. d.d. till bolaget D. d.o.o., som uppfyllde sin betalningsskyldighet för försäljningspriset genom att överta bolaget V.K.'s skuld till bolaget I.J.S.

6.3. Regiondomstolen i Maribor konstaterade att de aktuella aktierna i L.Z. hade säkrats genom interimistiska åtgärder, men under en kort period (16 september - 20 oktober 2014), under vilken aktierna emellertid inte var säkrade, - den 13 oktober 2014 - överfördes de till förvaltningskonton, vilket gör det omöjligt att identifiera de verkliga huvudmännen.

6.4. Regiondomstolen i Maribor fann att samtliga inblandade personer, med undantag för J.T., som endast var en fiktiv direktör, var medvetna om sitt handlande och om att det var olagligt, att avsikten var att handla på så sätt och att brotten hade styrkts såväl i objektivet som subjektivt hänseende.

6.5. Regiondomstolen i Maribor konstaterade vidare att förverkandet av vinningen hade beslutats på grundval av en motiverad begäran som åklagaren hade framställt i sin plädering efter en omfattande bevisupptagning.

7. Regiondomstolen i Maribor konstaterade i del H i intyget att företrädaren för bolaget D. d.o.o., Z.Z., personligen hade närvarat vid domstolsförfarandet.

7.1. Regiondomstolen i Maribor förklarade vidare att förhör hade hållits med Z.Z. vid huvudförhandlingen och att rätten, i enlighet med artikel 500 ZKP (straffprocesslagen), hade upplyst honom om att han vittnade i samband med ett eventuellt förverkande av vinning för en annan förmånstagare, bolaget D. d.o.o., och att han i samband med fastställandet av vinningen hade rätt att lägga fram bevisning och, med ordförandens samtycke, ställa frågor samt hade informerat honom om att vinningen kunde förverkas: det rörde sig om 56 919 aktier i L.Z.

7.2. Regiondomstolen i Maribor konstaterade att Z.Z. vid den aktuella tidpunkten hade uppgett att han var medveten om den tillfälliga frysningen, att han ansåg att denna var obefogad och att han därför redan genom sin advokat hade överklagat till Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb), dock utan framgång. Regiondomstolen i Maribor konstaterade även att han skulle överklaga om aktierna förverkades.

7.3. Regiondomstolen i Maribor konstaterade vidare att de utdrag ur domen av den 27 maj 2020 som innehöll beslutet om förverkande (inledning, domslut och utdrag ur domskälen avseende vinning som förverkats samt fullföljdshänvisning), jämte en översättning till kroatiska, hade delgetts bolaget D. d.o.o., som erhöll domen den 13 oktober 2020. Domen överklagades dock inte.

7.4. Domen från Regiondomstolen i Maribor vann laga kraft den 22 december 2021, efter det att appellationsdomstolen hade fastställt densamma. Appellationsdomstolens dom delgavs bolaget D. d.o.o. den 12 januari 2022. Intyget utfärdades den 17 februari 2022.

Uppgifterna i de delgivna utdragen ur domen från Regiondomstolen i Maribor

- 8 Av domen från Regiondomstolen i Maribor framgår att avdelningen vid denna domstol genomförde ett straffrättsligt förfarande mot de tilltalade: Lj. P., F.J., M.V.S. och S.Z. på grundval av ett åtal från Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije (Republiken Sloveniens specialiserade åklagarmyndighet) av den 29 maj 2017, vilket kompletterades den 23 oktober 2017 och ändrades den 21 april 2020, med anledning av brottet missbruk av tjänsteställning eller makt enligt artikel 244 punkt 2 jämförd med punkt 1 samt artikel 25 i Kazenski zakonik (strafflagen).
- 9 Efter huvudförhandlingen den 22 maj 2020 meddelade Regiondomstolen i Maribor, i närvaro av ovannämnda tilltalade och deras ombud samt åklagaren, dom den 27 maj 2020, om frikännande av de tilltalade från de anklagelser som hade gjorts gällande mot dem.
 - 9.1. Enligt domslutet frikändes således de tilltalade från anklagelsen om att de mellan den 11 och 25 juli 2007, i samband med deras verksamhet, som medgärningsmän, hade utnyttjat sin ställning och makt för att erhålla betydande vinning för bolaget I.J.S. d.d.
 - 9.1.1. Enligt de anklagelser som riktats hade bolaget Z.D.H., företrätt av styrelseordföranden F.J., ingått ett låneavtal med banken. Bolaget Z.E.H., företrätt av styrelseordföranden S.Z., ställde aktierna i bolagen H., C.C. och B som säkerhet för detta lån, och därefter överförde bolaget B medlen till bolaget Z.D.H., som under tiden, företrätt av en styrelseledamot, Lj. P., ingick ett låneavtal avseende samma belopp med bolaget Z.E.H., och bolaget Z.E.H., företrätt av M.V.S., ingick ett låneavtal med bolaget I.J.S., företrätt av den formella direktören, D.Š., avseende ungefär samma belopp. Som säkerhet för det sistnämnda lånet ställde bolaget

I.J.S., trots sin överskuldsättning, en garanti genom två skuldebrev in blanco och en skuldebrevsförklaring. De tilltalade agerade således till skada för tillgångarna i bolaget Z.E.H., vilket blev av med de pantsatta värdepapperna och vilket, trots försäljningen av de pantsatta värdepapperna, alltså hade en skuld till banken i egenskap av långivare. De uppnådde samtidigt betydande vinning för bolaget I.J.S. d.d.

9.2. Domslutet i domen från Regiondomstolen i Maribor innehåller även ett beslut om förverkade i enlighet med artikel 498a.1 punkt 1 i Zakon o kazenskem postupku (straffprocesslagen) (ZKP) som hade utfärdats mot bolaget D. d.o.o. i Z avseende de sammanlagt 56 919 aktierna i L.Z. d.d. till förmån för R.S. [i Republiken Slovenien], varvid beslut om hur förverkandet ska verkställas ska fattas i den verkställande staten.

10 I domskälen i denna dom angavs att beslutet om förverkande av aktierna grundades på resultatet av den bevisupptagning som visade att J.T., i egenskap av formell direktör för det insolventa bolaget I.J.S. d.d., och i enlighet med instruktionerna från D.R., T.V., i egenskap av direktör för bolaget V.K. d.o.o., och D.K., i egenskap av direktör för bolaget M. d.o.o., år 2013, hade begått brottet vållande av skada för borgenärer, det vill säga brottet penningtvätt (såsom beskrivs ovan i punkt 6 och i underpunkterna i förevarande begäran om förhandsavgörande).

10.1. Den 27 januari 2020 förhörde avdelningen vid Regiondomstolen i Maribor företrädaren för bolaget D. d.o.o., Z.Z., han underrättades vid detta tillfälle och vittnade på så sätt som anges i punkterna 7.1 och 7.2 i förevarande begäran om förhandsavgörande.

10.2. Det framgår vidare av domen att Regiondomstolen i Maribor den 22 maj 2020 höll en offentlig huvudförhandling i närvaro av åklagaren, de fyra tilltalade och deras ombud, och att åklagaren i sin plädering framställde en begäran om förverkande av vinningen mot bolaget D. d.o.o.

10.3. I domskälen i denna dom angavs vidare att den förundersökning (inom ramen för vilken en husrannsakan hade genomförts och ett beslut om ställande av tillfällig säkerhet för ansökan om förverkande av vinningen hade fattats), som hade inletts rörde brottet vållande av skada för borgenärer, vilket innebär att målet [utelämnas] också avser detta brott. Detta brott blev emellertid inte föremål för åtal.

10.4. Av domskälen i domen framgår också att J.T. har avlidit under tiden och att D.R. har hörts som vittne i förevarande mål.

10.5. I domskälen angavs vidare att beslutet om förverkande av aktierna hade utfärdats i det förfarande i vilket den frikännande domen hade meddelats, och inte i det särskilda förfarande som den icke dömande avdelningen hade genomfört efter det att domen hade vunnit laga kraft. Detta var emellertid inte ofördelaktigt för bolaget D., som mottagare av otillbörlig vinning. Detta beror på att domen

säkerställer rätten att överklaga, talefristen är längre än för ett beslut, överklagandet prövas av samma rättsliga instans och den icke-dömmande avdelningen och undersökningsdomaren kan inte samla in och till grund för sin bedömning lägga mer bevisning än vad den avdelning som prövade målet gjorde.

- 11 Den hänskjutande domstolen har även tagit del av inledning, domslut och utdrag ur domskälen i appellationsdomstolens dom, av vilka det framgår att avdelningen vid denna domstol ogillade åklagarens överklagande och fastställde den dom som hade meddelats i första instans av Regiondomstolen i Maribor vid en förhandling som hölls den 24 november 2021 i närvaro av samtliga tilltalade och deras ombud samt åklagaren vid överåklagarmyndigheten.

Parternas argument

a) Grunder som klaganden, bolaget D. d.o.o., har gjort gällande till stöd för sitt överklagande

- 12 Bolaget D. d.o.o. har till stöd för sitt överklagande gjort gällande att Regiondomstolen i Maribor felaktigt har angett att den ansvariga personen i bolaget (Z.Z.) personligen varit närvarande vid det domstolsförfarande som ledde till en slutlig fällande dom (del H i intyget).

12.1. Bolaget har understrukit att den ansvariga personen i bolaget D. deltog i förhandlingen som vittne.

12.2. Bolaget har framhållit att den förhandling vid vilken Z deltog inte ledde till ett beslut om förverkande, eftersom åklagaren inte hade framställt en begäran om förverkande av vinningen förrän senare i sin plädering.

12.3. Bolaget har betonat att förfarandet för tillfällig frysning, inom ramen för vilket bolaget D. överklagade till Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb), är ett separat förfarande som skiljer sig från det där Regiondomstolen i Maribor meddelade en frikännande dom och ett beslut om förverkande.

- 13 Bolaget har ifrågasatt huruvida det förfarande som ledde fram till beslutet om förverkande är ett förfarande på grundval av vilket ett beslut om förverkande kan erkännas och verkställas i enlighet med förordningen. Bolaget har hävdats att de rättigheter och friheter som har stadfästs i stadgan uppenbarligen har åsidosatts.

13.1. Bolaget har understrukit att det straffrättsliga förfarandet avsåg anklagelserna om att brottet missbruk av tjänsteställning och makt hade begåtts under år 2007 och att beslutet om förverkande grundar sig på de konstateranden om faktiska omständigheter som hade gjorts i domskälen avseende andra brott som hade begåtts av andra personer under en annan period. Dessa personer deltog inte i förfarandet. I detta avseende hänvisas till förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om återvinning och förverkande av tillgångar av den 25 maj 2022 COM(2022)0245, enligt vilket förverkande av egendom från tredje man utan

föregående fällande dom beaktas i fall där straffrättsliga förfaranden har inletts men förfarandet inte kunnat fortsätta på grund av den misstänkta eller tilltalade personen är sjuk, avlider, avviker, har immunitet, har beviljats amnesti eller tidsfristen för lagföring har löpt ut, men inte i händelse av frikännande dom.

13.2. Bolaget har gjort gällande att det inte hade någon faktisk möjlighet att delta i förfarandet, eftersom den ansvariga personen i bolaget kallades till förhandlingen en gång som vittne och eftersom bolaget inte fick domen från Regiondomstolen i Maribor översatt till kroatiska i sin helhet, utan endast i utdrag, så att rätten till språk hade åsidosatts och följaktligen även rätten till försvar, rätten till tillgång till domstolsprövning och rätten till ett effektivt rättsmedel. Bolaget har även bestritt att det överhuvudtaget har erhållit utdrag ur domen, såsom angetts i intyget av den 13 oktober 2020, och har föreslagit att ett sakkunnigutlåtande ska inhämtas, varvid det har hävdats att det erhöLL domen först efter begäran därom, i februari 2022, således efter det att intyget hade utfärdats.

b) Åklagarens ståndpunkt

- 14 Åklagaren har gjort gällande att förevarande mål har uppkommit till följd av att de tilltalade har frikänts från anklagelserna om missbruk av tjänsteställning och makt på grund av att de har gjort det möjligt att uppnå otillbörlig vinning vid förvärvet av aktierna i L.Z. och att samtliga aktier därefter utan ersättning har överlåtits till bolaget D. mot vilket ett beslut om förverkande har utfärdats.

14.1. Åklagaren anser att det inte har skett något åsidosättande av väsentliga formföreskrifter i förfarandet i förhållande till bolaget, eftersom den ansvariga personen har underrättats om sin rätt att lägga fram bevisning och ställa frågor samt om att aktierna kan förverkas, och inte har överklagat den dom som delgetts i utdrag. När det gäller själva förverkandeförfarandet har åklagaren anfört att förverkandet skedde i enlighet med den slovenska straffprocesslagen, och enligt skäl 13 i förordningen är avsaknaden av en sådan rättslig lösning i Republiken Kroatien inte relevant för beslutet om erkännande och verkställighet av beslutet om förverkande i enlighet med förordningen.

14.2. De invändningar som Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu (åklagarmyndigheten i Zagreb) har anfört till stöd för sitt överklagande avser i sig det sätt på vilket beslutet om förverkande ska verkställas och är inte relevanta för innehållet i förevarande begäran om förhandsavgörande.

IV Innehållet i nationella bestämmelser som kan vara tillämpliga i målet

- 15 I förevarande fall är förordningen direkt tillämplig (artikel 288 andra stycket FEUF).

a) *Republiken Kroatens lagstiftning*

- 16 Inom ramen för ett överklagande enligt artikel 480.1 i Zakon o kaznenom postupku (straffprocesslagen) (*Narodne novine* numer 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – resolution från Ustavni sud (Författningsdomstolen), 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 och 80/22: nedan kallad: ”ZKP/08”) gäller följande:

”Domstolen i andra instans får, vid ett sammanträde i avdelningen eller efter en förhandling, avvisa överklagandet på grund av att det har inkommit för sent eller ogilla överklagandet och fastställa domen i första instans, eller upphäva domen och återförvisa målet till domstolen i första instans för att denna ska meddela en dom, eller ändra domen i första instans.”

b) *Republiken Sloveniens lagstiftning*

- 17 I artikel 498 i Republiken Sloveniens straffprocesslag föreskrivs följande:

”(I) Förutom de fall där det straffrättsliga förfarandet leder till en dom i vilken den misstänktes skuld fastställs, kommer även pengar eller egendom av olagligt ursprung enligt artikel 245 i Kazenski zakonik (strafflagen) och olagligt överförda eller överlämnade mutor enligt artiklarna 151, 157, 241, 242, 261, 262, 263 och 264 i Kazenski zakonik (strafflagen) förverkas:

(1) om de lagstadgade brottsrekvisiten för brott enligt artikel 245 i Kazenski zakonik (strafflagen), som tyder på att de pengar eller den egendom som avses i nämnda artikel härrör från brott, är uppfyllda ...

(3) Avdelningen kommer i detta syfte att utfärda ett särskilt beslut (artikel 25.6) efter en motiverad begäran från åklagaren; dessförinnan måste undersökningsdomaren, på avdelningens begäran, samla in information och undersöka alla omständigheter som är relevanta för fastställandet av det olagliga ursprunget till pengarna, egendomen eller de olagligt överlämnade eller mottagna mutorna.

(4) En bestyrkt kopia av det beslut som avses i föregående punkt ska delges ägaren till de förverkade pengarna, den förverkade egendomen eller mutorna, om dennes identitet är känd.

(5) Ägaren till de förverkade pengarna, den förverkade egendomen eller mutorna ska ha rätt att överklaga det beslut som avses i punkt 2 i denna artikel om han eller hon anser att det inte finns någon rättslig grund för förverkandet.”

V. Bestämmelser i unionsrätten som den hänskjutande domstolens begäran om tolkning avser

- 18 *Stadgan om de grundläggande rättigheterna:*

Artikel 47 – Rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol

Var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i denna artikel.

Var och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Var och en ska ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas. ...

19 Förordningen

Artikel 1– Syfte

”1. Denna förordning innehåller de regler enligt vilka en medlemsstat på sitt territorium erkänner och verkställer beslut om frysning och beslut om förverkande som utfärdats av en annan medlemsstat inom ramen för förfaranden i straffrättsliga frågor.

2. Denna förordning ska inte medföra någon ändring av skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna stadfästa i artikel 6 i EU-fördraget.”

Artikel 2 – Definitioner

...

”3. *egendom*: varje form av egendom, materiell eller immateriell, lös eller fast egendom, samt juridiska handlingar eller urkunder som styrker äganderätt eller annan rätt till sådan egendom, som den utfärdande myndigheten anser

(a) utgöra vinning av ett brott, eller dess motsvarighet, oavsett om detta avser hela eller endast en del av värdet av denna vinning,

...

(d) kan bli föremål för förverkande enligt någon annan bestämmelse om befogenheter till förverkande, inbegripet förverkande utan slutlig fällande dom enligt den utfärdande statens rätt efter ett förfarande på grund av ett brott.”

Artikel 19 – Grunder för att vägra erkännande och verkställighet av beslut om förverkande

”1. Den verkställande myndigheten får besluta att inte erkänna eller verkställa beslut om förverkande endast när

...

(h) det i undantagsfall, på grundval av precisa och objektiva uppgifter, finns grundad anledning att anta att verkställighet av beslutet om förverkande, mot bakgrund av ärendets särskilda omständigheter, skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en relevant grundläggande rättighet som anges i stadgan, i synnerhet rätten till ett effektivt rättsmedel, rätten till en rättvis rättegång eller rätten till försvar.”

Artikel 33 – Rättsmedel i den verkställande staten mot erkännande och verkställighet av ett beslut om frysning eller beslut om förverkande

”1. Berörda personer ska ha rätt till effektiva rättsmedel i den verkställande staten mot beslut om erkännande och verkställighet av beslut om frysning enligt artiklarna 7 och beslut om förverkande enligt artikel 18....

2. De materiella grunderna för utfärdandet av beslutet om frysning eller beslutet om förverkande får inte prövas inför en domstol i den verkställande staten.” ...

- 20 *Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/42/EU av den 3 april 2014 om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen (nedan kallat direktiv 2014/42/EU)*

Artikel 8 Skyddsåtgärder

...

”7. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiven 2012/13/EU och 2013/48/EU ska personer vars egendom berörs av beslutet om förverkande ha rätt att få tillgång till en advokat under hela förverkandeförfarandet såvitt gäller fastställande av vinningen och hjälpmedlen, så att de kan tillvarata sina rättigheter. De berörda personerna ska informeras om att de har denna rätt.” ...

VI Redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 21 *Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) har att pröva överklaganden av den dom som Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb) meddelat i första instans, varigenom beslutet om förverkande från Regiondomstolen i Maribor erkändes. Lagen innehåller inga bestämmelser om ordinära rättsmedel mot domar från Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien), vilket innebär att Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) mot bakgrund av de tvivel som föreligger beträffande tolkningen av förordningen i enlighet med artikel 267 tredje stycket FEUF i princip är skyldig att begära ett förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol (EU-domstolens dom av den 6 oktober 2021, Consorzio Italian Management, C-561/19).*

22 Det ska först och främst framhållas att Republiken Kroatien, utöver intyget, kräver ett beslut om förverkande i original (artikel 14.2 i förordningen); i det konkreta fallet utgörs detta av domarna från Regiondomstolen i Maribor och appellationsdomstolen. Den hänskjutande domstolen har tagit del av dessa domar (liksom bolaget D. d.o.o., vilket kommer att diskuteras nedan) endast i utdrag, vilka Regiondomstolen i Maribor bedömde vara relevanta för det aktuella förfarandet, det vill säga inledningen och domslutet (s. 1-4), ett utdrag ur domskälen (s. 63-71) och information om rättsmedel (s. 71-72) i domen från Regiondomstolen i Maribor, liksom inledningen och domslutet i appellationsdomstolens dom.

22.1. På grundval av dessa handlingar kan slutsatsen dras att Regiondomstolen i Maribor genomförde ett straffrättsligt förfarande mot de fyra tilltalade⁷ avseende brottet missbruk av tjänsteställning och makt som hade begåtts år 2007. I redogörelsen i domslutet för omständigheterna kring det brott för vilket de tilltalade frikändes hänvisas inte en enda gång till L.Z:s aktier, medan skälen i denna del av domen inte har delgetts. Dessutom deltog de fyra tilltalade i det straffrättsliga förfarandet, inom ramen för vilket de fick kännedom om anklagelserna och hade möjlighet att bestrida dem genom deras ombud, varvid de slutligen frikändes från anklagelserna. Som skäl för sin frikännande dom angav Regiondomstolen i Maribor bland annat de händelser som inträffade efter år 2007, särskilt händelserna under år 2013, i vilka inte längre de fyra tilltalade, utan andra personer,⁸ var inblandade. Dessa domskäl utgör grunden för beslutet om förverkande.

23 I förevarande fall grundas således beslutet om förverkande på den frikännande domen.

23.1. Därför uppkom den första frågan huruvida uttrycket "[ett förfarande på grund av ett brott som kan leda till] förverkande utan slutlig fällande dom" i den mening som avses i artikel 2 punkt 3 i förordningen även omfattar ett straffrättsligt förfarande som leder till en frikännande dom.

24 Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) hyser ytterligare tvivel för det fall den första frågan besvaras jakande.

25 I förevarande mål har den frikännande domen nämligen meddelats tillsammans med ett beslut om förverkande som grundar sig på de konstateranden som gjorts i skälen som avser ett annat brott som har begåtts av andra gärningsmän och inte av de tilltalade. Det rör sig således om ett brottmål och inte ett tvistemål, såsom i det mål som avgjordes av Europeiska unionens domstol (dom av den 19 mars 2020, Agro In 2001, C-234/18, EU:C:2020:221).

⁷ Tilltalade:

⁸ Andra personer:

25.1. Enligt Zakon o kaznenom postupku (den kroatiska straffprocesslagen) aktualiseras förverkande av vinning vid en fällande dom eller vid en dom i vilken det konstateras att den misstänkte har begått den otillåtna handling som är föremål för åtalet i ett straffrättsligt förfarande. Sådana förfaranden genomförs emellertid på begäran av åklagare och i domslutet fastställs de moment som utgör den gärning som gett upphov till vinning, och de personer som omfattas av begäran om förverkande av vinning kan delta i förfarandet och bestrida alla uppgifter som rör såväl själva gärningen som de omständigheter som är avgörande för förverkandet av vinning. De har även rätt till ombud.

25.2. Oberoende av detta beaktade den hänskjutande domstolen även syftet med antagandet av förordningen, nämligen att underlätta ömsesidigt erkännande och verkställighet av beslut om förverkande, och särskilt skäl 13 i förordningen, där det anges att det inte finns något hinder mot erkännande ens av beslut som inte finns i den verkställande statens system.

25.3. Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) har också beaktat direktiv 2014/42/EU, vars syfte med antagandet av minimiregler var att tillnärma medlemsstaternas system för förverkande, och på så sätt bygga upp ett ömsesidigt förtroende och ett effektivt gränsöverskridande samarbete. Enligt detta direktiv, som omfattar penningtvätt, sker alltså förverkande av vinning om det meddelats en slutlig fällande brottmålsdom (artikel 4.1) eller i särskilda förfaranden på grund av att det är omöjligt att slutföra det straffrättsliga förfarande som inletts till följd av att den misstänkta eller tilltalade personen är sjuk eller har avvikit (artikel 4.2). Samtidigt är det förståeligt att direktivet innehåller minimiregler och att enskilda nationella bestämmelser också kan föreskriva en vidare ram än den som anges i direktivet.

25.4. I förevarande fall framgår det av domskälen i domen från Regiondomstolen i Maribor att en av de personer som var inblandad i brottet vållande av skada för borgenärer, J.T., under tiden har avlidit, men Regiondomstolen i Maribor fann inte ens att denna person var gärningsman. Någon sådan information finns emellertid inte tillgänglig beträffande de andra personerna (T.V. och D.K.), medan D.R., enligt domskälen, hördes som vittne i målet. Dessutom har Regiondomstolen i Maribor i denna dom uttryckligen påpekat att en förundersökning genomförts avseende brottet vållande av skada för borgenärer (det anges inte vilka personer som var misstänkta), men att den inte ledde till något åtal avseende denna gärning.

25.5. Det ska i detta sammanhang framhållas att domslutet i Regiondomstolen i Maribors dom inte innehåller några uppgifter om gärningsmännen eller någon beskrivning av det brott som låg till grund för Regiondomstolens beslut om förverkande.

25.5.1. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende även beaktat EU-domstolens dom av den 12 oktober 2023, Inter-Consulting (C-726/21, EU:C:2023:764), som meddelades då förevarande begäran om förhandsavgörande höll på att upprättas. Denna dom rör visserligen andra källor i unionsrätten, men i

denna dom underströk EU-domstolen giltigheten inte bara av domslutet i domen, utan även av de faktiska omständigheter som angavs i domskälen, bland annat de omständigheter som låg till grund för förundersökningen, och i all annan relevant information.

25.5.2. Det målet rörde emellertid principen *ne bis in idem* och således medlemsstaternas förtroende för varandras system för straffrättskipning. Var och en av dem godtar att gällande straffrätt i övriga medlemsstater tillämpas, även om en tillämpning av den egna nationella rätten skulle leda till ett annat resultat. Syftet med detta är att förhindra att det inom området med frihet, säkerhet och rättvisa uppstår situationer där en person vars ansvar redan har prövats genom lagakraftvunnen dom eller motsvarande blir lagförd för samma gärning. Såsom den hänskjutande domstolen har uppfattat det har därför en uppsättning fakta som är kända för (de brottsbekämpande) myndigheterna i en stat som sådan lett till en lagakraftvunnen dom, på vilken *ne bis in idem* således grundas.

25.5.3. Till skillnad från det målet är problemet i förevarande mål emellertid att det inte har riktats några anklagelser, det vill säga att det inte har framställts någon begäran om fastställande av de faktiska omständigheterna och gärningsmännen till de brott som ligger till grund för domstolens beslut om förverkande, vilket logiskt sett därefter påverkar omfattningen av prövningen i målet och förutsebarheten av denna omfattning för parterna i förfarandet, särskilt med hänsyn till att den formella begäran om förverkande av aktierna ingavs först i samband med slutpläderingen.

25.6. Mot bakgrund av det ovan anförda och under förutsättning att den första frågan besvaras jakande, är nästa fråga huruvida uttrycket "[ett förfarande på grund av ett brott som kan leda till] förverkande utan slutlig fällande dom" i den mening som avses i artikel 2 punkt 3 i förordningen även omfattar straffrättsliga förfaranden som leder till en frikännande dom som innehåller ett beslut om förverkande av egendom som otillbörlig vinning som erhållits genom ett annat brott, och inte genom ett brott med avseende på vilket en frikännande dom har meddelats och i vilket de tilltalade inte har varit inblandade, utan personer som inte har åtalats.

- 26 Om även denna fråga besvaras jakande vill den hänskjutande domstolen också få klarhet i huruvida de rättigheter som stadfästs i stadgan har iakttagits i det förfarande som ledde fram till antagandet av beslutet om förverkande, vilket klaganden i målet, bolaget D, har bestritt.

26.1. Det ska i detta hänseende påpekas att Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) utgår från den betydelse som principen om ömsesidigt erkännande har som hörnsten i det rättsliga samarbetet, och följaktligen även artikel 33.2 i förordningen, enligt vilken de materiella grunderna för utfärdandet av beslutet om förverkande inte får prövas inför en domstol i den verkställande staten.

26.2. Den hänskjutande domstolen har emellertid samtidigt beaktat de processuella skyddsreglerna i direktiv 2014/42/EU, såsom de tolkats av EU-domstolen i domen i de förenade målen C-845/19 och C-863/19 (dom av den 21 oktober 2021, Okrazhna prokuratura – Varna, C-845/19 och C-863/19, EU:C:2021:864).

26.3. Allt detta har framhållits i samband med de tvivel som förelåg vad gäller betydelsen av principen om ömsesidigt erkännande, eftersom erkännande av ett beslut om förverkande enligt artikel 19 i förordningen endast kan vägras i undantagsfall på grund av bristande efterlevnad av de rättigheter som stadfästs i stadgan.

27 Regiondomstolen i Maribor har i domskälen angett att ”de händelser som inträffade några år senare inte kan leda till en fällande dom” och undersökte därefter de händelser som enligt den bevisade att brottet vållande av skada för borgenärer och penningtvätt, i vilket emellertid andra personer är inblandade, hade begåtts.

27.1. Härav följer dessutom att brottet vållande av skada för borgenärer var föremål för en förundersökning som emellertid inte ledde till åtal.

27.2. I förevarande fall deltog den ansvariga personen i bolaget D, som mottagare av otillbörlig vinning, i en förhandling. Trots att klaganden, bolaget D., har hävdade att Z. vid detta tillfälle hade hörts som vittne, vilket återstår att kontrollera, informerades han säkerligen om att aktierna kunde förverkas och om möjligheten att lägga fram bevisning och ställa frågor i förfarandet. Härav följer att Z. vid detta tillfälle inte hade informerats om sin rätt till advokat under hela förverkandeförfarandet i samband med fastställandet av vinningen enligt artikel 8 i direktiv 2014/42/EU (se EU-domstolens dom i målen C-845/19 och C-863/19).

27.3. Dessutom hade begäran om förverkande av vinning ännu inte lämnats in vid förhandlingen den 27 januari 2020, eftersom åklagaren, såsom framgår av intyget, ingav en sådan begäran först i samband med sin slutplädering i maj 2020. Följaktligen höll domstolen en förhandling på grundval av det åtal som hade väckts år 2017 och under målets handläggning hördes även D.R. (direktören för bolaget D till och med den 2 juli 2018) som vittne.

27.4. Av det ovan anförda följer att bolaget D:s deltagande i förfarandet, vilket förutsätter kännedom om föremålet för förfarandet och de följder som detta kan få, grundar sig på den omständigheten att aktierna tillfälligt hade frysts i målet mot de fyra tilltalade (som frikändes från anklagelserna), på den omständigheten att bolaget, genom en advokat, hade överklagat det beslut som Županijski sud u Zagrebu (Distriktsdomstolen i Zagreb) hade meddelat, varigenom beslutet om frysning erkändes (vilket utfärdades som en interimistisk åtgärd i målet mot de fyra tilltalade), på den omständigheten att domstolen vid förfarandet mot de fyra tilltalade underrättade bolagets företrädare om att aktierna kunde förverkas, att

frågor kunde ställas och att bevisning kunde framläggas innan åklagaren framställde en formell begäran om förverkande.

27.5. Av handlingarna i målet framgår dessutom att bolaget D., i egenskap av person som omfattas av beslutet, det vill säga mottagaren av otillbörlig vinning, enbart delgavs utdrag ur domen från Regiondomstolen i Maribor. Enligt den hänskjutande domstolen är emellertid hela domen en relevant handling (se artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden, vad gäller misstänkta och tilltalade personers rättigheter), och reglerna om tillgång till en opartisk domstol kräver således att en dom delges i sin helhet.

27.6. Det ska slutligen understrykas att Regiondomstolen i Maribor konstaterade att (utdrag ur) domen hade delgetts bolaget D., vilket inte hade överklagat denna dom. Bolaget D har däremot hävdats att det inte hade erhållit denna dom och föreslog i detta syfte en bevisupptagning (erhållande av bekräftelse på delgivningen och ett sakkunnigutlåtande), vilket väcker frågan om omfattningen av kontrollen av och samrådet med den utfärdande myndigheten med hänsyn till betydelsen av principen om ömsesidigt erkännande och artikel 33 i förordningen, där det föreskrivs att de materiella grunderna för utfärdandet av beslutet om frysning eller beslutet om förverkande inte får prövas inför en domstol i den verkställande staten.

28 Mot denna bakgrund vill Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (Appellationsdomstolen för grövre brott, Republiken Kroatien) få klarhet i om det strider mot förordningen, artikel 1.2 däri och artikel 47 i stadgan, att erkänna ett beslut om förverkande som utfärdats inom ramen för ett straffrättsligt förfarande, där den person som omfattas av beslutet om förverkande enligt artikel 2.10 i förordningen

- inte har beretts möjlighet att delta i alla skeden av det straffrättsliga förfarandet,
- inte har underrättats om sin rätt till en advokat under hela förfarandet,
- inte har erhållit den fullständiga texten till den dom som innehåller beslutet om förverkande på ett språk som han förstår, utan endast utdrag ur domen, och han inte har överklagat den dom som har delgetts på detta sätt.

VII Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

I Omfattar uttrycket ”[ett förfarande på grund av ett brott som kan leda till] förverkande utan slutlig fällande dom”, i den mening som avses i artikel 2 led 3 i förordningen, även ett straffrättsligt förfarande som avslutas genom en frikännande dom?

II Omfattar uttrycket "[ett förfarande på grund av ett brott som kan leda till förverkande utan slutlig fällande dom", i den mening som avses i artikel 2 led 3 i förordningen, även straffrättsliga förfaranden som avslutas genom en frikännande dom som innehåller ett beslut om förverkande av egendom som otillbörlig vinning från ett annat brott, inte från ett brott för vilket de tilltalade frikänts och i vilket de tilltalade inte har varit inblandade, utan snarare personer som inte har åtalats?

III Strider det mot förordningen, artikel 1.2 däri, och artikel 47 i stadgan, att erkänna ett beslut om förverkande som utfärdats inom ramen för ett straffrättsligt förfarande, där den som berörs av beslutet om förverkande, enligt artikel 2 led 10 i förordningen

- inte har beretts möjlighet att delta i alla skeden av det straffrättsliga förfarandet,
- inte har underrättats om sin rätt till en advokat under hela förfarandet,
- inte har erhållit den fullständiga texten till den dom som innehåller beslutet om förverkande på ett språk som han förstår, utan endast utdrag ur domen, och han inte har överklagat den dom som har delgetts på detta sätt.

Zagreb, 4 oktober 2023

[utelämnas]

ARBETS-DOKUMENT